

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. spalio 6 d.*

Byloje C-335/07

dėl 2007 m. liepos 16 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama I. Koskinen ir L. Parpala bei M. Patakia ir S. Pardo Quintillán, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Suomijos Respubliką, atstovaujamą J. Heliskoski ir A. Guimaraes-Purokoski,

atsakovę,

* Proceso kalba: suomių.

palaikomą

Švedijos Karalystės, atstovaujamos A. Falk,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus ir A. Arabadjiev (pranešėjas),

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. vasario 19 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2009 m. kovo 26 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1. Ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad neužtikrinusi, jog didesnėse nei 10 000 gyventojų ekvivalentų (toliau – GE) aglomeracijose susidaranti miesto nuotekos būtų valomos pagal griežtesnius reikalavimus, Suomijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo (OL L 135, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 26) su pakeitimais, padarytais 1998 m. vasario 27 d. Komisijos direktyva 98/15/EB (OL L 67, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 27, toliau – Direktyva 91/271), 5 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis.

Teisinis pagrindas

Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos konvencija

2. Europos bendrija kartu su kai kuriomis valstybėmis narėmis ir Rusijos Federacija yra Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos konvencijos (Helsinkio konvencija, peržiūrėta 1992 m.) (OL L 73, 1994, p. 20, toliau – Baltijos jūros konvencija), priimtos 1994 m. vasario 21 d. Tarybos sprendimu 94/157/EB dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos konvencijos (Helsinkio konvencija, peržiūrėta 1992 m.) sudarymo Bendrijos vardu (OL L 73, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 19 t., p. 291), signatarė.

Bendrijos teisės aktai

- 3 Vadovaujantis Direktyvos 91/271 1 straipsniu ši direktyva taikoma miesto nuotekų surinkimui, valymui bei išleidimui ir nuotekų iš tam tikrų pramonės sektorių valymui bei išleidimui, o šios direktyvos tikslas – apsaugoti aplinką nuo iš minėtų nuotekų susidarantių išleidžiamų medžiagų žalingo poveikio.
- 4 Šios direktyvos 2 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

- 1) „miesto nuotėkos“ – tai buitinės nuotėkos arba buitinės nuotėkos, sumišusios su gamybinėmis nuotėkomis, ir (arba) paviršinės (lietaus) nuotėkos;

<...>

- 4) „aglomeracija“ – tai tam tikras plotas, kuris yra gana tankiai apgyvendintas ir (arba) kuriame gana sutelkta ūkinė veikla, dėl to reikia surinkti miesto nuotėkas ir jas nukreipti į miesto nuotekų valymo įrenginius arba į galutinę išleidimo vietą;
- 5) „nuotekų surinkimo sistema“ – tai vamzdynų sistema, kurioje surenkamos ir per kurią teka miesto nuotėkos;

- 6) „1 g. e. (gyventojų ekvivalentas)“ – tai organinė biologiškai skaidoma apkrova, kuriai oksiduoti deguonies poreikis (BDS5) yra 60 g per dieną;

<...>

- 8) „antrinis valymas“ – tai nuotėkų valymas, paprastai taikant biologinį būdą kartu su antriniu nusėdinimu arba kitokį procesą, kai yra laikomasi I priedo 1 lentelėje nurodytų reikalavimų;

- 9) „tinkamas valymas“ – tai miesto nuotėkų valymas bet koku būdu ir (arba) išleidimo sistema, iš kurios išleidus nuotėkas į vandens telkinį priimtuvą jame yra tenkinami atitinkami kokybės reikalavimai ir atitinkamos šios direktyvos ir kitų Bendrijos direktyvų nuostatos;

<...>

- 11) „eutrofikacija“ – tai vandens pagerinimas maistingomis medžiagomis, ypač azoto ir (arba) fosforo junginiais, kurie skatina dumblių bei aukštesniųjų augmenijos formų augimą, kuris nepageidautinai sutrikdo organizmų pusiausvyrą vandenyje ir turi įtakos tokio vandens kokybei;

<...>

13) „jūros pakrančių vandenys“ – tai vandenys už atoslūgio ribos arba už estuarijų išorinės ribos.“

5 Šia direktyva numatytos nuotekoms taikytinos bendrosios taisyklės pateikiamos jos 4 straipsnyje, kurio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad į nuotėkų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuotėkoms, prieš jas išleidžiant į vandens telkinius, būtų taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas <...>“

6 Direktyvos 91/271 5 straipsnyje skelbiama:

„1. Kad būtų įvykdyta šio straipsnio 2 dalis, valstybės narės iki 1993 m. gruodžio 31 d. pagal II priede išdėstytus kriterijus nustato jautrias zonas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad miesto nuotėkos, patenkančios į nuotėkų surinkimo sistemas iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 10 000 g.e., prieš išleidžiant į jautrias zonas ne vėliau kaip nuo 1998 m. gruodžio 31 d. būtų pradėtos valyti pagal griežtesnius negu aprašyta 4 straipsnyje reikalavimus.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti išleidžiami iš miesto nuotėkų valymo įrenginių vandenys atitinka I priedo B dalies reikalavimus. <...>

4. Jautriose zonose, kur galima įrodyti, kad į visus toje zonoje esančius miesto nuotėkų valymo įrenginius patenkančiose nuotėkose bendras fosforo kiekis sumažinamas bent 75 % bei bendras azoto kiekis sumažinamas bent 75 %, individualiems nuotėkų valymo įrenginiams nebūtina taikyti reikalavimų, išdėstytų šio straipsnio 2 ir 3 dalyse.

5. Išleidimams iš miesto nuotėkų valymo įrenginių, kurie yra atitinkamuose jautrių zonų nuotėkų surinkimo rajonuose ir kurie taip pat teršia šias zonas, privalo būti taikomi šio straipsnio 2, 3, ir 4 dalių nuostatai.

<...>

8. Valstybei narei nereikia nustatyti jautrių zonų įgyvendinant šią direktyvą, jei ji visoje savo teritorijoje vykdo 2, 3 ir 4 dalyse nustatytą nuotėkų valymą.“

7 Šios direktyvos I priedo B dalies reikalavimų 2 ir 3 punktai suformuluoti taip:

„2. Iš miesto nuotėkų valymo įrenginių išleidžiamos nuotėkos, kurios turi būti valomos laikantis 4 ir 5 straipsnių, atitinka 1 lentelėje pateiktus reikalavimus.

3. Be to, nuotėkos iš miesto nuotėkų valymo įrenginių išleidžiamos į eutrofikacijos paveiktas jautrias zonas, nurodytas II priedo A dalies a punkte, privalo atitikti ir šio priedo 2 lentelėje pateiktus reikalavimus.“

8 Šio priedo 2 lentelėje pateikta tokia formuluotė:

„2 lentelė: Reikalavimai vandenims, išleidžiamiems iš miesto nuotėkų valymo įrenginių į jautrias zonas, kuriose pastebima eutrofikacija, nurodyta II priedo A dalies a punkte. Galima taikyti vieną ar abu parametrus, priklausomai nuo vietinės situacijos. Taikomi koncentracijos dydžiai arba minimalus išvalymas procentais.“

9 Šios lentelės antroje eilutėje nurodyta, kad arba bendro azoto koncentracija aglomeracijoms, kurių GE yra nuo 10 000 iki 100 000, turi būti 15 mg/l, o didesnėms aglomeracijoms – 10 mg/l, arba jo kiekis turi būti sumažintas bent 70–80 %.

10 Direktyvos 91/271 II priedo A dalies a punkto antrojoje pastraipoje numatyta:

„Svarstant, kurios maistingosios medžiagos kiekį reikėtų mažinti toliau valant, galėtų būti atsižvelgiama į tokius elementus:

i) ežerai ir upės, įtekančios į ežerus (rezervuarus), uždaras įlankas, kuriose menkai keičiasi vanduo ir dėl to gali vykti susikaupimas. Tokiose zonose reikėtų šalinti

fosforą, nebent galima įrodyti, kad fosforo šalinimas neturės jokio poveikio eutrofikacijos lygiui. Kai čia patenka nuotėkos, išleidžiamos iš didelių aglomeracijų, galima pagalvoti ir apie azoto šalinimą;

- ii) estuarijos, įlankos ir kiti jūros pakrančių vandenys, kuriuose menkai keičiasi vanduo arba į kuriuos patenka daug maistinių medžiagų. Tokiose zonose iš mažų aglomeracijų išleidžiamos nuotėkos paprastai neturi didelės reikšmės, bet kai jos išleidžiamos iš didelių aglomeracijų, fosforas ir (arba) azotas turėtų būti šalinamas, nebent galima įrodyti, kad toks šalinimas neturės poveikio eutrofikacijos lygiui.“

Nacionalinės teisės aktai

- 11 Pagal 1994 m. gegužės 19 d. Suomijos ministrų tarybos sprendimo Nr. 365/1994 dėl bendrosios kanalizacijos ir tam tikrų pramonės sektorių nuotekų, išleidžiamų į vandenį, valymo bei į bendrąją kanalizaciją patenkančių gamybinių nuotekų valymo visi Suomijos vandens telkiniai laikomi jautriomis zonomis Direktyvos 91/271 prasme.
- 12 Iš Suomijos Respublikos pateikto nacionalinės teisės aktų aprašymo matyti, kad bet kuris Suomijos valymo įrenginys, kuriuo valomos didesnėse nei 100 GE aglomeracijose susidarančios miesto nuotekos, turi turėti aplinkosaugos leidimą, išduodamą atlikus konkrečios situacijos įvertinimą. Nagrinėjant prašymą išduoti tokį leidimą visuomet įvertinama bendra vandens telkinio būklė ir miesto nuotekų jam daromas poveikis.
- 13 Vertindama didesnėse nei 4 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų

valymo įrenginius, aplinkosaugos leidimus išduodanti institucija atlieka aplinkos teisinę, mokslinę ir techninę ekspertizę. Ji privalo įvertinti informaciją, gautą vykdant leidimo išdavimo procedūrą, įskaitant atitinkamo *Ympäristökeskus* (Regiono aplinkosaugos centras) nuomonę.

- 14 Vienas iš šio centro uždavinių yra apsaugoti bendrąjį interesą aplinkosaugos srityje. Aplinkosaugos leidimus išduodančiai institucijai pateikiamoje nuomonėje jis pasiūlo sumažinti azoto apkrovą, kai tai, atsižvelgiant į vietos sąlygas ir naujausias mokslines žinias, būtina aplinkosaugai. Prašymas sumažinti azoto apkrovą iš principo turėtų būti siunčiamas visiems subjektams, eksploatuojantiems didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidarantių miesto nuotekų valymo įrenginius, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai patenka į Kvarkeno (Merenkurkku) pietines zonas, esančias Botnijos įlanką (Pohjanlahti) sudarantių Botnijos įlankos užutekio (Perämeri) ir Botnijos jūros (Selkämeri) sandūroje. Botnijos įlanka yra Baltijos jūros atšaka.

Ikiteisminė procedūra

- 15 Manydama, kad tretinį tiek azoto, tiek fosforo valymą būtina atlikti visose į Baltijos jūrą patenkančių vandenų baseinuose esančiose didesnė nei 10 000 GE Suomijos aglomeracijose, Komisija 2002 m. liepos 1 d. laišku išsiuntė Suomijos Respublikai oficialų pranešimą, pareikalaudama įvykdyti įsipareigojimus pagal Direktyvos 91/271 5 straipsnį.
- 16 Savo 2002 m. rugpjūčio 27 d. atsakyme Suomijos Respublika nurodė, kad įvykdė įsipareigojimus pagal Direktyvą 91/271. Azoto apkrova mažinama, jei konkrečiu atveju, vadovaujantis šios direktyvos reikalavimais, tai pripažįstama būtina dėl vandens telkinio priimtovo būsenos.

- 17 2004 m. balandžio 1 d. Komisija, remdamasi EB 226 straipsnio pirmąja pastraipa, nusiuntė Suomijos Respublikai pagrįstą nuomonę, kurioje padarė išvadą, kad neužtikrinusi, jog visose didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarancios miesto nuotekos būtų veiksmingiau valomos, Suomijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 91/271/EEB 5 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis, ir pasiūlė šiai valstybei narei per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo imtis joje nurodytų priemonių.
- 18 Kadangi Suomijos Respublikos pateiktas atsakymas į šią pagrįstą nuomonę Komisijos netenkino, ji pareiškė šį ieškinį.
- 19 2008 m. rugpjūčio 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Švedijos Karalystei leista įstoti į bylą Suomijos Respublikos pusėje.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

- 20 Komisija teigia: kadangi visos Suomijos vandens aplinkos yra jautrios zonos Direktyvos 91/271 prasme, pareiga užtikrinti, kad visos didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarancios miesto nuotekos, patenkančios į nuotekų surinkimo sistemas, prieš išleidžiamos būtų išvalytos pagal griežtesnius nei šios direktyvos 4 straipsnyje numatyti reikalavimus, taikoma visai Suomijos teritorijai.

- 21 Šiomis aplinkybėmis iš Direktyvos 91/271 išplaukia, kad visais didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginiais, esančiais jūros pakrantės zonose ir Baltijos jūros baseine, turi būti atliekamas tretinis šių nuotekų valymas nuo azoto.
- 22 Komisija mano, jog tam, kad atitiktų Direktyvos 91/271 tikslą, visos didesnių nei 10 000 GE aglomeracijų išleidžiamos medžiagos į Baltijos jūrą turi būti išvalytos tiek nuo fosforo, tiek nuo azoto. Toks valymas riboja azoto migraciją į centrinę Baltijos jūros dalį, Suomijos įlanką (Suomenlahti), Achipelago jūrą (Saaristomeri) ir tam tikras Botnijos jūros dalis bei šių zonų eutrofikaciją. Komisijos teigimu, Suomijos valdžios institucijos neįrodė, jog sprendimas nedaryti tretinio valymo nuo azoto visais atitinkamais valymo įrenginiais neturėjo poveikio šių zonų eutrofikacijai.
- 23 Suomijos Respublika pastebi, kad visose Suomijos aglomeracijose susidarančios miesto nuotekos valomos biocheminiais įrenginiais ir kad valymo įrenginiai turi turėti aplinkosaugos leidimą. Viena pagrindinių šio leidimo išdavimo procedūros dalis yra konsultavimasis su regioniniais aplinkosaugos centrais, kurie privalo siūlyti sumažinti azoto apkrovą, jei mano, kad tai būtina aplinkos apsaugos sumetimais. Be to, reguliariai peržiūrint kiekvieną išduotą leidimą, iš naujo vertinama, ar atsirado poreikis sumažinti azoto apkrovą atsižvelgiant į vietos sąlygas, kaip tai numatyta Direktyva 91/271.
- 24 Suomijos Respublika patvirtina, kad didžiosios dalies jos vidaus vandenų, sudarytų iš ežerų ir upių, azotas neturi poveikio eutrofikacijai, nes jų eutrofikaciją kelianti maistingoji medžiaga yra fosforas. Be to, Suomijos Respublika mano, kad azotas nėra Suomijai priklausančios jūros zonos eutrofikaciją kelianti maistingoji medžiaga.

- 25 Tokiomis aplinkybėmis Suomijos Respublika nesutinka, kad Direktyva 91/271 reikalaujama sumažinti azoto apkrovą visose didesnių nei 10 000 GE aglomeracijų nuotekose. Vadovaujantis šios direktyvos I priedo 2 lentelėje pateiktais nurodymais, būtinybė sumažinti azoto apkrovą vertinama „atsižvelgiant į vietos sąlygas“. Komisija neįrodžiusi, kad tais atvejais, kai Direktyva 91/271 reikalaujama sumažinti azoto apkrovą, Suomijos valdžios institucijos to nereikalavo, be kita ko, pagal nacionalinės teisės aktuose numatyto privalomo aplinkosaugos leidimo atnaujinimo procedūrą atskirai vertindamos kiekvieną didesnė nei 100 GE aglomeracijose susidarantių miesto nuotekų valymo įrenginį.
- 26 Suomijos Respublika taip pat nurodo, kad Direktyvos 91/271 I priedo 2 lentelėje minimos „vietos sąlygos“ reiškia tik tą vandens telkinio zoną, kurioje valymo įrenginių išleidžiamos medžiagos gali lemti šioje direktyvoje minimą žalą. Be to, reikalavimas, pagal kurį azoto apkrovos sumažinimo rodikliai visais atvejais turi atitikti nurodytuosius šioje lentelėje, nepaisant šios apkrovos poveikio vandens aplinkai, pažeistų proporcingumo principą.
- 27 Pateisindama praktiką, kad būtinybė mažinti azoto apkrovą nustatoma atskirai kiekvienam konkrečiam valymo įrenginiui, kuriam nacionalinės teisės aktais taikomas reikalavimas gauti aplinkosaugos leidimą, Suomijos Respublika pateikia tris papildomus motyvus. Pirma, ši valstybė narė nurodo, kad tam tikrais atvejais miesto nuotekų azoto apkrovos sumažinimas neturi poveikio Baltijos jūros eutrofikacijai dėl azoto išlikos ežeruose ir upėse. Antra, negalima atmesti galimybės, kad tam tikromis aplinkybėmis azoto apkrovos mažinimas turėtų neigiamą poveikį vandens telkinių būklei, išprovokuodamas, pavyzdžiui, tam tikrų kenksmingų dumblių dauginimąsi. Trečia, Suomijos Respublika pažymi, kad nedidelė azoto migracija iš Botnijos įlankos, kuriai nebūdinga eutrofikacija ir kurioje esantis azotas nėra ribojanti maistingoji medžiaga, į kitas jūros zonas neturėtų būti laikoma keliančia šioms zonoms pavojų Direktyvos 91/271 prasme.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 28 Iš Direktyvos 91/271 5 straipsnio 2 dalies išplaukia, kad visos į jautrią zoną išleidžiamos miesto nuotekos, susidaranti didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose, vėliausiai nuo 1998 m. gruodžio 31 d. turėjo būti valomos pagal griežtesnius nei direktyvos 4 straipsnyje numatyti reikalavimus.
- 29 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad išleidžiamoms medžiagoms Direktyvos 91/271 5 straipsnio 2 dalies prasme neturi reikšmės tai, ar į jautrią zoną nuotekos patenka tiesiogiai, ar netiesiogiai (šiuo atžvilgiu žr. 2002 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-396/00, Rink. p. I-3949, 29–32 punktus). Kaip savo išvados 72 punkte nurodė generalinė advokatė, tai atitinka EB 174 straipsnio 2 dalyje nurodytą Bendrijos aplinkos politika siekiamą aukštą apsaugos lygį.
- 30 Vadovaujantis Direktyvos 91/271 II priedo A dalimi, jautrios zonos gali būti nustatomos remiantis eutrofikacijos, geriamojo vandens ėmimo arba kitose direktyvose nustatytais kriterijais.
- 31 Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad 1994 m. Suomijos Respublika pripažino visus savo vandens telkinius eutrofikacijai jautriomis zonomis ir kad išleidžiamos medžiagos iš visų šios valstybės narės valymo įrenginių tiesiogiai arba netiesiogiai išleidžiamos į šias zonas.
- 32 Be to, Direktyvos 91/271 5 straipsnio 3 dalyje nustatytos minėtose jautriose zonose taikytinos išleidžiamų medžiagų tretinio valymo taisyklės. Iš šios nuostatos, skaitomos kartu su joje nurodytomis nuostatomis, matyti, kad iš miesto nuotekų valymo įrenginių į eutrofikacijai jautrias zonas išleidžiamos medžiagos atitinka šios direktyvos I priedo 2 lentelės reikalavimus.

- 33 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šie reikalavimai taikomi nepažeidžiant Direktyvos 91/271 II priedo A dalies a punkto (2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-280/02, Rink. p. I-8573, 104 ir 105 punktai). Šios nuostatos ii papunktyje taip pat nurodoma, kad, kiek tai susiję su didelėmis aglomeracijomis, fosforas ir (arba) azotas turėtų būti šalinamas tuomet, kai jūros pakrančių vandens telkiniuose menkai keičiasi vanduo arba į juos patenka daug maistingųjų medžiagų, nebent būtų įrodyta, kad toks šalinimas neturės poveikio eutrofikacijos lygiui.
- 34 Šios direktyvos I priedo 2 lentelėje pateikiami fosforo ir azoto išvalymo iš miesto nuotekų parametrai. Jos antraštėje nurodyta, kad galima taikyti vieną ar abu parametrus, atsižvelgiant į vietos situaciją. Taigi nuo azoto ar fosforo arba jų abiejų turi būti valoma atsižvelgiant į vietos sąlygas. Valstybė narė gali pasirinkti taikyti nurodytą koncentracijos vertę arba išvalymo procentinę išraišką.
- 35 Papildomai reikia nurodyti, kad Komisija ir Suomijos Respublika sutaria, jog Baltijos jūros eutrofikacija yra pagrindinė aplinkosaugos problema ir kad šį fenomeną lemia padidėjusi azoto ir fosforo, t. y. dviejų medžiagų, kurios būtinos jūrinei augalijai ir gyvūnijai, koncentracija.
- 36 Komisija pati nurodė, kad eutrofikacijos ribojimo azotu ir (arba) fosforu mechanizmas įvairiose Baltijos jūros zonose ir net tos pačios zonos viduje labai skiriasi. Taigi nėra eutrofikacijos problemos sprendinio, kuris universaliai tiktų visai Baltijos jūrai.
- 37 Iš bylos šalių pateiktų pastabų matyti, kad, vertinant apskritai, vienos iš maistingųjų medžiagų, t. y. fosforo arba azoto, yra mažiau nei kitos, o šis trūkumas riboja dumblių dauginimąsi. Taigi šias medžiagas galima vadinti „ribojančiu veiksnium“. Tam tikros

zonos gali būti jautrios vienai iš medžiagų arba net abiem. Taigi fosforo ir (arba) azoto sumažinimas, atsižvelgiant į šių vandenų jautrumą, leidžia riboti dumblių dauginimąsi.

38 Tokiomis aplinkybėmis iš bylos medžiagos matyti, kad priemonės, kurių reikia imtis siekiant sumažinti eutrofikaciją vienoje ar kitoje Baltijos jūros vietoje, nėra tapačios. Šiuo atžvilgiu Direktyvoje 91/271 numatyta, kad valstybės narės vadovaujasi vietos sąlygomis vertindamos prie eutrofikacijos prisidedančias medžiagas (fosforą ir (arba) azotą) ir atlikusios įvertinimą imasi tinkamų valymo priemonių.

39 Taigi, kaip pastebėjo Suomijos Respublika, Direktyvoje 91/271 nėra reikalavimo mašinaliai sumažinti azoto apkrovą tais atvejais, kai miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamos medžiagos patenka į jautrioje zonoje esančius vandens telkinius priimtuvus. Ar vandenys turi būti valomi nuo azoto ir (arba) fosforo, turi būti nustatoma atsižvelgiant būtent į priežastį, dėl kurios šie vandens telkiniai priimtuvai pripažinti jautriais, ir į įvertintą vietos situaciją.

40 Todėl negalima pritarti Komisijos pateiktam aiškinimui esą vien aplinkybės, jog miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamos medžiagos patenka į jautrią jūros zoną, pakanka, kad būtų taikomas Direktyvos 91/271 reikalavimas atlikti tretinį valymą nuo azoto. Pagal minėtos direktyvos 5 straipsnio 5 dalį pareiga sumažinti azoto apkrovą siejama su tuo, kiek jautrių jūros zonų baseinuose esančių miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamos medžiagos prisideda prie šių jautrių zonų taršos.

41 Kadangi ribojantis veiksnys siejamas ne tik su vandens telkinio priimtovo jautrumu, bet ir su tuo, ar išleidžiamos medžiagos teršia šiuos telkinius, negalima teigti, kaip tai iš

esmės daro Komisija, jog kadangi Baltijos jūroje siaurąja prasme vyksta didelė tiek azoto, tiek fosforo sukelta eutrofikacija ir didžioji dalis vidaus vandenų įteka į šią jūrą, Suomijos ežerai, upės ir jūros pakrančių vandens telkiniai laikytini jautriais šioms dviem medžiagoms.

- 42 Iš šių motyvų išplaukia, kad, priešingai nei teigia Komisija, Direktyva 91/271 nenumato bendrai taikomos pareigos reikalauti, kad kiekvieno didesnėse nei 10 000 GE dydžio aglomeracijose susidariusių miesto nuotekų valymo įrenginio išleidžiamoms medžiagoms būtų taikomas tretinis valymas nuo azoto.
- 43 Kadangi Direktyva 91/271 reikalaujama sumažinti fosforo ir (arba) azoto kiekius atsižvelgiant į vietos sąlygas, t. y. vandens telkinių priimtųjų jautrumą vienai ar kitai iš šių maistingųjų medžiagų, ir aplinkybę, ar išleidžiamos medžiagos teršia šiuos telkinius, kartu galima vertinti visus nagrinėjamus valymo įrenginius, kurių išleidžiamos medžiagos patenka į tą patį baseiną.
- 44 Be to, vadovaujantis Direktyvos 91/271 5 straipsnio 5 dalimi, tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai išleidžiamoms medžiagoms iš tame pačiame jautrios zonos baseine esančių miesto nuotekų valymo įrenginių taikomi reikalavimai, kurie jautrioms zonoms taikomi tik jei šios medžiagos prisideda prie šios zonos taršos. Taigi turi egzistuoti priežastinis ryšys tarp šių išleidžiamų medžiagų ir jautrių zonų taršos.
- 45 Nagrinėti, ar Komisija įrodė šį priežastinį ryšį, būtina atsižvelgiant į šiuos motyvus.
- 46 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką procedūroje dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisijai tenka pareiga įrodyti nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo egzistavimą. Būtent ji turi pateikti Teisingumo Teismui visus įrodymus, būtinus patikrinti šio įsipareigojimų neįvykdymo egzistavimą,

negalédama šiuo atžvilgiu remtis kokia nors prielaida (be kita ko, žr. 1982 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, 96/81, Rink. p. 1791, 6 punktą ir 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-135/05, Rink. p. I-3475, 26 punktą).

47 Be to, jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, patvirtinančių tam tikras faktines aplinkybes, atsiradusias valstybės narės atsakovės teritorijoje, pastaroji gali iš esmės ir išsamiai ginčyti pateiktus duomenis bei iš jų išplaukiančias pasekmes (šiuo atžvilgiu žr. 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Komisija prie Graikiją*, 272/86, Rink. p. 4875, 21 punktą ir 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-365/97, Rink. p. I-7773, 84 ir 86 punktus).

48 Reikia konstatuoti, kad, kaip matyti iš bylos medžiagos, Suomijos valymo įrenginiai išdėstyti, pirma, Botnijos įlankos, sudarytos iš dviejų jūros zonų, t. y. Botnijos įlankos užutėkio ir Botnijos jūros, antra, Baltijos jūros siaurąja prasme ir, trečia, Suomijos įlankos vandens telkinių priimtuvų baseinuose.

49 Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar Komisija įrodė, kad didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarantių miesto nuotekų valymo įrenginių, esančių atitinkamuose minėtų jūros zonų baseinuose, išleidžiamas azotas prisideda prie šių zonų eutrofikacijos.

Dėl valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką

50 Iš miesto nuotekų valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką, dalis yra įrenginiai, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai arba netiesiogiai patenka į Botnijos įlankos užutėkį, o likusi dalis – įrenginiai, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai arba netiesiogiai patenka į Botnijos jūrą. Taigi valymo įrenginius, kurių išleidžiamos medžiagos patenka į tą patį baseiną, galima nagrinėti kartu.

— Dėl valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai patenka į Botnijos įlankos užtekį arba į jo baseiną

51 Bylos šalys susitarė laikyti Botnijos įlankos užtekį vienintele didesne Baltijos jūros zona, kuri, apskritai vertinant, nepaveikta eutrofikacijos. Be to, Komisija pripažįsta, kad Botnijos įlankos užtekio ribojantis veiksnys yra fosforas. Suomijos Respublika nurodo, jog už aplinkosaugos leidimų išdavimą atsakingai institucijai dėl vietos sąlygų pripažinus būtina šalinti azotą, jo šalinimo reikalavimas taikomas ir tiems miesto nuotekų valymo įrenginiams, kurie yra Botnijos įlankos užtekio regiono pakrantėse.

52 Šiomis aplinkybėmis Komisija neįrodė, kad atsižvelgiant į Botnijos įlankos užtekyje egzistuojančias sąlygas Suomijos Respublika privalėjo užtikrinti, jog tretinis išvalymas nuo azoto būtų taikomas kiekvienu didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarantiems miesto nuotekų valymo įrenginiams, kurio išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką.

— Dėl valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos patenka arba tiesiogiai į Botnijos jūrą, arba į jos baseiną

53 Bylos šalys nesutaria, pirma, dėl Botnijos jūros eutrofikacijos egzistavimo ir jos ribojančio veiksnio nustatymo bei, antra, poveikio, kuris gali atsirasti dėl azoto judėjimo iš Botnijos įlankos ir jo nusileidimo iki pat Baltijos jūros siaurąja prasme.

Dėl Botnijos jūros eutrofikacijos egzistavimo ir jos ribojančio veiksnio nustatymo

- 54 Studijose, kurias prie bylos pridėjo Suomijos Respublika, teigiama, kad Botnijos įlanka, įskaitant Botnijos jūrą, yra vienintelis Baltijos jūros subregionas, neturintis akivaizdžių eutrofikacijos požymių.
- 55 Savo teiginį, kad azotas yra reikšmingas Botnijos jūros eutrofikaciją ribojantis veiksnys, Komisija grindžia jos užsakymu, pateiktu *Water Research Center*, 2004 m. parengta ataskaita apie Direktyvos 91/271 perkėlimą į Suomijos teisę (toliau – 2004 m. ataskaita)
- 56 Tačiau šioje ataskaitoje pabrėžiama plačiai paplitusi nuomonė, kad eutrofikacijos problema nebūdinga Botnijos jūrai ir ypač Botnijos įlankos atviriesiems vandenims. Be to, šioje ataskaitoje patvirtinama, kad Archipelago jūra yra eutrofikacijos tranzito tarp Suomijos įlankos ir Botnijos įlankos zona. Jos vandens kokybė šioje ataskaitoje apibūdinta kaip didžiąja dalimi patenkinama.
- 57 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Komisija neįrodė, jog azotas yra reikšmingas Botnijos jūros atvirųjų vandenų eutrofikaciją ribojantis veiksnys.
- 58 Apie jūros pakrančių vandens telkinius 2004 m. ataskaitoje nurodyta, kad jų eutrofikacija vyksta dėl menkos vandens kaitos ir didelės maistingųjų medžiagų apkrovos. Be to, šioje ataskaitoje teigiama, kad fosforas yra pagrindinis Suomijos jūros pakrančių vandens telkinių ribojantis veiksnys.

- 59 Šiuo atžvilgiu reikia atsižvelgti į Direktyvos 91/271 II priedo A dalies a punkto antrosios pastraipos ii papunktį, kuriuo remiantis iš mažų aglomeracijų išleidžiamos nuotekos paprastai neturi didelės reikšmės jūros pakrančių vandens telkiniams, kuriuose menkai keičiasi vanduo arba į kuriuos patenka daug maistingųjų medžiagų, tačiau kai jos išleidžiamos iš didelių aglomeracijų, fosforas ir (arba) azotas turėtų būti šalinamas, nebent būtų įrodyta, kad toks šalinimas neturės poveikio eutrofikacijos lygiui.
- 60 Dėl Botnijos įlankos pakraštyje esančių miesto nuotekų valymo įrenginių Suomijos Respublika nurodo, kad šiuose vandenyse esantis azotas paprastai negali būti laikomas keliančiu pavojų šios direktyvos prasme, nes jiems, be kita ko, būdingas azoto išlikos fenomenas.
- 61 Suomijos Respublika taip pat tvirtina, o Komisija nepateikia priešingas aplinkybes patvirtinančių įrodymų, kad tik 0,3 % viso azoto, kiekvienais metais patenkančio į Botnijos jūrą, šaltinis yra iš Botnijos įlankos užutiekio patenkančios miesto nuotekos. Be to, ši valstybė narė teigia, kad Botnijos įlankos azoto pašalinimo poveikis Baltijos jūros siaurąja prasme eutrofikacijai būtų toks nedidelis, kad jo net nebūtų įmanoma nustatyti remiantis statistiniais duomenimis.
- 62 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, jog Komisija neįrodė, kad atsižvelgiant į Botnijos jūros būklę Suomijos Respublika privalėjo užtikrinti, jog kiekvienu valymo įrenginiu, kurio išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką, būtų atliekamas tretinis didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidaranti miesto nuotekų išvalymas nuo azoto.

Dėl poveikio, kuris gali atsirasti dėl azoto judėjimo iš Botnijos įlankos ir jo nusileidimo iki pat Baltijos jūros siaurąja prasme

- 63 Komisija nurodo, kad bet kuriuo atveju didelis maistingųjų medžiagų kiekis juda iš vieno jūros baseino į kitą. 62 % viso azoto, tiesiogiai ar netiesiogiai išleisto į Botnijos jūrą,

kiekio vėliau nuteka į Botnijos jūrą – jūros zoną, kurioje azotas sudaro svarbų ribojantį veiksnį.

- 64 Viena vertus, tiesa, kaip pastebi Komisija ir Suomijos Respublika, pareigą išvalyti nuo azoto reikia vertinti bendrame kontekste, atsižvelgiant tiek į vidaus vandenų, tiek į pakrančių vandens telkinių priimtuvų jautrumą. Tačiau baseino sąvoka nėra neribota. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad teismo posėdyje Komisija pripažino neteigianti, priešingai nei savo dubliko 44 punkte, jog Botnijos įlankos užutekis ir Botnijos jūra gali būti laikomos Baltijos jūros siaurąja prasme baseiniais.
- 65 Kita vertus, reikia pažymėti, kad Suomijos Respublika neginčija aplinkybės, jog azotas juda iš vienos jūros zonos į kitą, bet atkreipia dėmesį esą iš to negalima daryti išvados apie tai, kad vietos sąlygos reikalauja sumažinti azoto kiekį visuose šių jūros zonų pakrantėse esančiuose didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginiuose.
- 66 Reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos, Baltijos jūra yra negili, o tai nepalanki aplinkybė vandens kaitai. Be to, kaip nurodyta kito šiandien, t. y. 2009 m. spalio 6 d., paskelbto sprendimo *Švedija prieš Komisiją* (C-438/07, Rink. p. I-9517) 77 punkte, vandens kaitą tarp Botnijos įlankos ir Botnijos jūros riboja natūralios kliūtys, esančios Kvarkeno archipelago šiaurėje. Botnijos įlanką ir Botnijos jūrą vieną su kita sieja seklumos, kurių didžiausias gylis 25 metrai.
- 67 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Komisija neįrodė, jog neegzistuoja joks fizinis barjeras, kuris ribotų azoto judėjimą tarp atitinkamų jūros baseinų.

68 Savo išvados 93 punkte generalinė advokatė taip pat nurodė, kad Botnijos jūra yra tikras azoto šulinys.

69 Todėl nors azotas iš tikrųjų juda tarp Botnijos įlankos ir Baltijos jūros siaurąja prasme, Komisija neįrodė, kad vandens tekėjimas iš Botnijos įlankos ir Botnijos jūros į Baltijos jūrą siaurąja prasme sukelia didelio kiekio azoto teršalų judėjimą iš Švedijos šiaurės rajonų, kuriuose esantys valymo įrenginiai nešalina azoto.

70 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad šalys sutarė dėl aplinkybės, jog apytikriai 11 % viso Botnijos jūros azoto patenka į Baltijos jūrą siaurąja prasme.

71 Tačiau, kaip matyti iš bylos medžiagos ir teismo posėdyje Suomijos Respublikos pateiktų pastabų, šiuo atveju tinkama procentinė išraiška yra ta, kuri apibūdina iš didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamą azoto, patenkančio į Botnijos įlanką ir vėliau – į Baltijos jūrą, kiekį. Visas azoto srautas negali būti laikomas svarbiu veiksniu nustatant, ar iš minėtų valymo įrenginių išleidžiamam vandeniui turi būti taikomas tretinis valymas nuo azoto.

72 Bylos medžiaga leidžia tvirtinti, kad maistingosios medžiagos, įskaitant azotą, susidaro dėl įvairios žmonių veiklos ir galiausiai į jūrą patenka, pirma, per užterštą atmosferą bei kritulius, antra, per upių pernešamas jūros pakrantėse arba baseinuose esančių taškinių šaltinių išleistas medžiagas ir, trečia, pasklidžiųjų šaltinių nuotėkį.

- 73 Šiuo atžvilgiu bylos medžiaga leidžia tvirtinti, kad, viena vertus, didelė dalis Botnijos įlankoje esančio azoto patenka iš pasklidžiųjų šaltinių. Kita vertus, šios kategorijos šaltinių sudaranti žmogaus veikla, dėl kurios išleidžiama daugiausia azoto, yra žemės ūkis.
- 74 Iš to išplaukia, kad iš didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamo azoto kiekis neatitinka Komisijos nurodytos procentinės išraiškos.
- 75 Tokiomis aplinkybėmis sunku suprasti, ką apibūdina Komisijos nurodyta 62 % vertė. Ši procentinė išraiška bet kuriuo atveju negali tikti apibūdinti azoto kiekį didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamose medžiagose.
- 76 Per teismo posėdį pateiktose pastabose Suomijos Respublikos nurodo, kad tik iš nagrinėjamų valymo įrenginių išleisto ir pernešto azoto procentas yra maždaug 1,2 %.
- 77 Tokiomis aplinkybėmis Komisija neįrodė, jog Suomijos didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos per Botnijos įlanką patenka į Baltijos jūros siaurąją prasme, išleisto azoto judėjimas gali būti kvalifikuojamas kaip svarbus teismo praktikos, pagal kurią dėl miesto nuotekų susidarę ir į eutrofikuosius vandens telkinius patenkantys azoto srautai gali būti laikomi svarbiais, jei sudaro apytiksliai 10 % viso azoto srauto, prasme (šiuo atžvilgiu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 77 punktą).

- 78 Be kita ko, per 2007 m. lapkričio 15 d. Krokuvėje vykusį ministrų susitikimą posėdžiavusi pagal Konvenciją dėl Baltijos jūros įsteigta Helkom Baltijos jūros aplinkos apsaugos komisija priėmė Baltijos jūrai skirtą veiksmų planą (Helkom Baltijos jūros veiksmų planas). Šiame veiksmų plane, paminėtame teisminiuose ginčiuose, numatytos išleidžiamų azoto ir fosforo ribos bei nurodoma, kiek azoto ir fosforo būtina sumažinti skirtingose Baltijos jūros dalyse. Iš jo matyti, kad Botnijos įlankoje ir Botnijos jūroje esančio azoto procentinės dalies mažinti nebūtina.
- 79 Nors šiuo veiksmų planu iš tiesų reikalaujama sumažinti Baltijos jūroje siaurąja prasme esantį azoto kiekį 94 000 tonomis per metus, atkreiptinas dėmesys, kaip tai teismo posėdyje padarė Suomijos Respublika, kad šis reikalavimas netaikomas šiai valstybei narei. Atvirkščiai, jis taikomas toms valstybėms narėms, kurios yra Baltijos jūros siaurąja prasme baseino zonoje.
- 80 Šiomis aplinkybėmis Komisija nepateikė įrodymų, pirma, kad į vidaus ir Botnijos įlankos pakrančių vandens telkinius išleidžiamas azotas prisideda prie Botnijos jūros eutrofikacijos, ir, antra, kad azotas yra pagrindinis Botnijos jūros eutrofikaciją ribojantis veiksnys.
- 81 Iš viso to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Komisija nepagrindė aplinkybės, jog iš didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarantių miesto nuotekų valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką, išleidžiamas azoto kiekis prisideda prie Baltijos jūros siaurąja prasme eutrofikacijos. Taigi Komisija neįrodė, kad Suomijos Respublika privalėjo reikalauti, jog kiekvienu didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarantių miesto nuotekų valymo įrenginiu, kurio išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką, būtų atliekamas tretinis išvalymas nuo azoto.

- 82 Tokiomis aplinkybėmis reikia laikyti, kad Komisija nepateikė įrodymų apie Suomijos Respublikos neįvykdytus įsipareigojimus pagal Direktyvą 91/271, siejamus su kiekvienu atskiru didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginiu, kurio išleidžiamos medžiagos patenka į Botnijos įlanką.

Dėl valymo įrenginių, kurių išleidžiamos medžiagos patenka arba tiesiogiai į Baltijos jūrą siaurąja prasme, arba į jos baseiną

- 83 Dėl Suomijos žemių pietinėje dalyje esančių valymo įrenginių, kuriais valomos didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose, esančiose baseine, kurio vanduo nudrenuoja į azotui jautrius Baltijos jūros siaurąja prasme vandens telkinius, susidarančios miesto nuotekos, Suomijos Respublika nurodo, kad tretinis valymas nuo azoto nėra būtinas, nes natūralios išlikos fenomenas pakankamai pašalina šią maistingąją medžiagą.

- 84 Šiuo atžvilgiu iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad išlika yra natūralus procesas, būdingas ežerams ir upėms, surenkančioms didžiąją dalį išleisto azoto ir jį transformuojančioms į nekenksmingas dujas, o tai atitinka ir valymo įrenginiuose naudojamą azoto pašalinimo metodą. Išlika ypač būdinga tiems baseinams, kur vandens tekėjimas sulėtėja ir azotas juose paprastai nusėda keleriems metams. Šis fenomenas vyksta taip, kad azotą šalina arba ežero baseino dugno nuosėdų organinė medžiaga, arba mikrobu vykdoma nitrifikacija (denitrifikacija), panaši į atmosferoje esančio azoto dujų nitrifikaciją (denitrifikaciją)

- 85 Komisija neginčija, kad išlika yra cheminis procesas, vykstantis vandenyje ir mažinantis azoto koncentraciją, tačiau ji teigia, kad šis procesas neturėtų būti naudojamas kaip

Direktyvoje 91/271 numatyto valymo įrenginiais atliekamo azoto šalinimo pakaitalas, nes tai prieštarauja atsargumo principui. Komisija, be to, mano, kad azoto išlikos procesas nėra tvarus jo šalinimo būdas ir priklauso nuo sezono.

86 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad nė viena Direktyvos 91/271 nuostata nedraudžia natūralią azoto išliką laikyti azoto šalinimo iš miesto nuotekų metodu.

87 Dėl Komisijos argumento, jog azoto išlikos procesas yra pernelyg netvarus, kad į jį būtų galima atsižvelgti, reikia nurodyti Suomijos Respublikos pastebėjimą, kurio Komisija neginčijo, jog skaičiuojant atskirų medžiagų kiekius tose jūros zonose, kuriose vertinama išlika, atsižvelgiama į azoto šalinimo ir papildymo procesus. Atsižvelgiama į denitrifikaciją, azoto išliką nuosėdose, žaliadumблиų lemiamą atmosferoje esančio azoto išliką ir azoto išsiskyrimą iš nuosėdų į vandenį. Suomijos Respublika papildomai nurodė, kad dėl išskirtinai palankių hidrologiniu požiūriu metų nebuvo poreikio atlikti šių skaičiavimų, nes kelerius metus gaunami vidutiniški šių vandens telkinių rezultatai.

88 Galiausiai reikia priminti, kaip nurodyta šio sprendimo 44 punkte, kad tarp išleidžiamų medžiagų ir jautrių zonų taršos turi egzistuoti adekvatus priežastinis ryšys. Todėl nors Baltijos jūros siaurąja prasme eutrofikacija vyksta visų pirma dėl azoto, kol Komisija neįrodė, kad didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidaranti miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamas azotas, patenkantis į Baltijos jūrą siaurąja prasme, prisideda prie šios jūros eutrofikacijos, negalima reikalauti, kad kiekvienu šių įrenginių būtų atliekamas tretinis valymas nuo azoto.

89 Be to, kaip savo išvados 82 punkte nurodė generalinė advokatė, Direktyvos 91/271 I priedo 2 lentelėje reikalaujama, kad atliekant tretinį valymą azotas būtų ne visai pašalintas, o tik sumažintas jo kiekis iki 15 mg/l normos tose aglomeracijose, kurių

dydis yra 10 000–100 000 GE, arba 70–80 %. Taigi, jei azotas į jautrius vandens telkinius išleidžiamas netiesiogiai, pareiga konkrečiu valymo įrenginiu sumažinti jo kiekį kyla, tik jei šiuos jautrius vandens telkinius pasiekia daugiau nei 30 % šio kiekio, esančio miesto nuotekose.

- 90 Taigi reikia nustatyti, ar Komisija įrodė, jog išleidžiamos medžiagos iš kiekvieno atskiro didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidaranti miesto nuotekų valymo įrenginio, patenkančios arba tiesiogiai į Baltijos jūrą siaurąja prasme, arba į jos baseiną, neatitinka šių reikalavimų.
- 91 Iš pradžių reikia pastebėti, kaip nurodė Suomijos Respublika, kad šios valstybės narės teritorijoje yra labai daug ežerų ir upių. Suomijos Respublika taip pat pastebėjo, o Komisija neprieštaravo, kad gėli vandenys dažnai suformuoja upių sistemą, kurioje trumpi upeliai susieja keletą ežerų, per kuriuos vanduo prateka prieš patekdamas į jūros pakrančių vandens telkinius. Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad natūralios Suomijos teritorijos savybės, atrodo, yra palankios azoto išlikai.
- 92 Antra, reikia atkreipti dėmesį į Suomijos Respublikos teiginį, kad daugumos ežerų ir upių azotas neturi poveikio eutrofikacijai, nes ją reguliuojanti maistinė medžiaga yra fosforas. Reikia konstatuoti, kad šio argumento Komisija nepaneigė.
- 93 Trečia, Suomijos Respublika nurodė ir šiuo klausimu Komisija jai neprieštaravo, kad įprastas valymo įrenginys, paruoštas mechaniniam, biologiniam ir cheminiam valymui, visuomet pašalina tam tikrą azoto kiekį, net jeigu jis nėra specialiai pritaikytas išvalyti nuo azoto. Toks įrenginys azoto kiekį sumažina vidutiniškai 30 %.

94 Atsižvelgus į išdėstytus motyvus ir į šalių pateiktus techninius bei mokslinius duomenis apie valymo įrenginių tiesiogiai ar netiesiogiai į Baltijos jūrą siaurąją prasme išleidžiamas medžiagas, reikia pripažinti, kad Komisija neįrodė, jog bendras azoto kiekio mažinimo valymo įrenginiais ir natūralios jo išlikos poveikis nesiekia azotui šalinti Direktyvoje 91/271 numatytų minimalių reikalavimų.

95 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Komisija nepateikė įrodymų apie Suomijos Respublikos neįvykdytus įsipareigojimus pagal Direktyvą 91/271, siejamus su kiekvienu atskiru didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose susidarančių miesto nuotekų valymo įrenginiu, kurio išleidžiamos medžiagos tiesiogiai ar netiesiogiai patenka į Baltijos jūrą siaurąją prasme.

Dėl valymo įrenginių išleidžiamų medžiagų, patenkančių tiesiogiai į Suomijos įlanką arba jos baseiną

96 Dėl Suomijos žemių pietinėje dalyje esančių valymo įrenginių, kuriais valomos didesnėse nei 10 000 GE aglomeracijose, esančiose baseine, kurio vanduo nudrenuoja į azotui jautrius Suomijos įlankos vandens telkinius, susidarančios miesto nuotekos, Suomijos Respublika nurodo, kad tretinis valymas nuo azoto nėra būtinas, nes natūralios išlikos fenomenas pakankamai pašalina šią maistingąją medžiagą.

97 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šio sprendimo 84–94 punktuose konstatuotos su valymo įrenginiais, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai ar netiesiogiai patenka į Baltijos jūrą siaurąją prasme, susijusios aplinkybės *mutatis mutandis* būdingos ir valymo įrenginiams, kurių išleidžiamos medžiagos tiesiogiai ar netiesiogiai patenka į Suomijos įlanką.

- 98 Suomijos Respublika tvirtina, kad dėl išlikos fenomeno ežerų ir upių pakrantėse esančiais valymo įrenginiais išvalyto vandens azotas į Suomijos įlanką nepatenka tokiais kiekiais, kad padarytų žalos. Ši valstybė narė nurodė, o Komisija tam neprieštaravo, kad procentinė azoto išlikos Suomijos ežeruose išraiška yra 19%–82%.
- 99 Šio sprendimo 78 punkte minėtame Baltijos jūros veiksmų plane iš tiesų nurodyta, kad valstybės narės šios konvencijos šalys turi pašalinti iš Suomijos įlankos 6 000 tonas azoto. Tačiau Suomijos Respublikai tenkanti pareiga sumažinti bendrą azoto apkrovą visoje Baltijos jūroje siekia tik 1 200 tonų per metus.
- 100 Suomijos Respublika taip pat pabrėžia, kad miesto nuotekos sudaro tik apie 15% visos Suomijoje dėl žmogaus veiklos susidarancios azoto apkrovos. Reikia pabrėžti, kad ši teiginį patvirtina prie bylos medžiagos pridėtų studijų išvados, anot kurių žemės ūkis yra labiausiai Suomijos įlanką teršianti veikla.
- 101 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Komisija nepateikė įrodymų apie tai, jog didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidaranciu miesto nuotekų valymo įrenginių išleidžiamas azotas, patenkantis tiesiogiai į Suomijos įlanką arba jos baseiną, reikšmingai prisidėtų prie Suomijos įlankos eutrofikacijos. Kaip priminta šio sprendimo 46 punkte, nagrinėjamu atveju pareiga pateikti tokių įrodymų tenka Komisijai.
- 102 Todėl nebuvo įrodyta, kad Suomijos valdžios institucijos privalo reikalauti, kad didesnė nei 10 000 GE aglomeracijose susidaranciu miesto nuotekų valymo įrenginiais, kurių išleidžiamos medžiagos patenka tiesiogiai į Suomijos įlanką arba jos baseiną, būtų atliekamas tretinis valymas nuo azoto.

103 Iš viso to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Komisijos ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

104 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Suomijos Respublika prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos ir ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti. Vadovaujantis to paties straipsnio 4 dalies pirmąja pastraipa, į bylą įstojusi Švedijos Karalystė pati padengia savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. Priteisti iš Europos Bendrijų Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Nurodyti Švedijos Karalystei padengti savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.